

Görsel Sanatlar Dersinde Çoklu Zekâ Kuramına Dayalı Öğretimin Öğrenci Tutumuna Etkisi²

Şeyda Eraslan Taşpınar¹, Ali Kaya²

¹Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı, Erzurum, seraslan@atauni.edu.tr

²Öğretmen, MEB., Iğdır, 80alikaya@gmail.com

Özet

Bu araştırma çoklu zekâ kuramına dayalı öğretim yönteminin öğrencilerin görsel sanatlar dersine karşı tutumlarına olan etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla çalışmada deneysel yöntem kullanılarak, çalışma grubu 2012-13 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Iğdır il merkezindeki bir ortaokulda 8. sınıf seviyesindeki 63 öğrenciden oluşturulmuştur. Deneysel gruba 32, kontrol grubuna ise 31 öğrenciden oluşturulmuştur. Deneysel grupta çoklu zekâ kuramına dayalı öğretim yöntemine göre yapılandırılmış bir program uygulanırken kontrol grubunda görsel sanatlar dersi öğretim programı yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak görsel sanatlar tutum ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizleri SPSS 17 paket programında t-testi uygulanarak elde edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin analizleri doğrultusunda Çoklu Zekâ Kuramına dayalı öğretim yöntemine göre yürütülen etkinliklerin öğrencilerin dersle ilgili tutumlarında deneysel gruba lehine anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür. Görsel sanatlar dersinde çoklu zekâ kuramına dayalı öğretimin kullanılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Sanat, Sanat Eğitimi, Görsel Sanatlar, Çoklu Zekâ Kuramı

The Effect of Multiple Intelligence Theory Based Instructions to Student's Attitudes on Visual Art Class

Abstract

Aim of the study was to determine effects of multiple intelligence theory based teaching method on students' attitudes to visual art courses. The research was designed through experimental method with 63 students which 2012-2013 academic years' 8th grade students of Iğdır Atatürk Secondary School. The groups were generated as 32 students for experimental group and 31 students for control group. While the experimental group student got visual art educations using multiple intelligence theory teaching method, the control group students got an ordinary program for visual art class. The attitude scale technique was used to determine the students' attitudes towards the visual arts course. The obtained data were analyzed by t-test in SPSS 17 package program. It was determined that visual art education using multiple intelligence theory teaching method was significantly different and effective than the other group. Multiple intelligence theory based teaching method can be recommended to visual art courses by considering the research's results.

Key Words: Education, Art, Art Education, Visual Arts, Multiple Intelligence Theory

GİRİŞ

Bireysel farklılıklar ve farklı öğrenme yaklaşımları, günümüz eğitim ortamında yeni öğretim teknikleri, stratejileri ve yöntemlerinin geliştirilmesini ivmelendirmiştir. Çoklu Zekâ Kuramı bireysel farklılıkların doğurduğu farklı öğrenme şekillerine dikkat çeken ve sahip olunan potansiyellerin ortaya çıkarılmasına odaklanan bir yöntemdir. Bu kuram, eğitim süreçlerinde bireylerin neler yaptıklarından çok neler yapabileceklerinin üzerine odaklanır. Bireylerin neler yapabileceği ise bireysel farklılıklarına göre değişiklik göstermektedir. Bireyler çeşitli kişisel özellikleri, zekâları, yetenekleri ve bilişsel stilleri gibi bireysel farklılıkları ile kendilerine özgü öğrenme yaklaşımları ve bakış açıları geliştirirler. Açıkgöz (1998)' e göre "Öğretim sürecine giren her öğrenci bir bireydir ve farklı biyolojik yapıya sahip, farklı çevrelerden gelen öğrencilerin olaylara bakış açısı, yorumlayışı birbirinden farklıdır. Bu farklılıklar öğrencilerin önceki yaşantıları, ilgileri, yetenekleri, öğrenme stili vb. birçok özelliğinden kaynaklanmaktadır".

² Bu makale yüksek lisans tez çalışmasının bir bölümünden oluşturulmuştur.

Çoklu Zekâ Kuramı, bireylerin farklı düşünüş tarzlarına göre düzenlenmiş bir eğitimin bütün bireyler üzerinde etkili sonuçlar doğuracağını savunan Gardner tarafından geliştirilmiştir. Gardner (1983)'ın tanımına göre zekâ “kişinin bir veya birden fazla kültürde değer bulan bir ürün ortaya koyabilmesi ve bunun yanında günlük ya da mesleki hayatında karşılaştığı bir problemi etkin ve verimli bir biçimde çözebilme yeteneğidir”.

Gardner'ın geliştirdiği Çoklu Zekâ Kuramında bireylerin farklılıklarını ortaya koyan sekiz zekâ boyutu vardır.

Sözel-Dilsel Zekâ; Gardner'a (1983) göre “kelimelerle düşünebilme, ifade edebilme, kelimelerdeki anlamları ve düzeni kavrayabilme, dildeki karmaşık anlamları değerlendirebilme, şiir okuma, mizah, hikaye anlatma, gramer bilgisi, mecazi anlatım, benzetme, soyut düşünme, simgesel düşünme, kavram oluşturma, yazma gibi olayları içeren dili üretme ve etkili kullanma yeteneğidir”. Bireylerin anadiline ait kavramları etkili bir şekilde kullanabilme yeteneği olarak özetlenebilir. Bu zekâ türüne sahip kişilerin en belirgin özelliği konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerileri ile etkili iletişim ve öğrenme yaklaşımları sergilemeleridir.

Mantıksal-Matematiksel Zekâ; Belanca, Chapman ve Swartz (1997) bu zekâ alanını “Yunan filozoflarından, özellikle de Aristo ve Plato'dan beri batı medeniyetinin geliştirmeye en çok önem verdiği zekâ alanı” olarak belirtmişlerdir. Bu zekâ alanı kişinin, sayılarla zihinden hesap yapabilme, akıl yürütme, soyut düşünebilme, neden-sonuç ilişkisini kurabilme, karmaşık ilişkileri anlama, çözümlene yapabilme, tahmin edebilme, eleştirel düşünebilme gibi becerileri aktif olarak kullanabilmelerini sağlar. Bu zekâ türüne sahip olan kişiler mantıksal kuralları, neden-sonuç ilişkilerine, soyut olan işlemlere, nesnelere özelliklerini nicel olarak ifade edebilmeye karşı yeteneklidirler.

Görsel-Uzamsal Zekâ; bireyin çevrelerindeki dünyayı görsel olarak algılama kabiliyetidir. Bu zekâ türü gelişmiş bireyler etraflarında gördükleri şekilleri, biçimleri, simgeleri, görsel olan yayınları, renkleri çabuk kavrar ve hatırlar tutabilirler. Bununla birlikte resimler, imgeler, çizimler ve şekillerle düşünme ile üç boyutlu algılama becerilerini iyi kullanırlar. Bu bireyler uzamsal, mekânsal ve görselliğe hitap eden renk ve biçim gibi olgulara karşı duyarlı olup öğrendikleri bilgileri kolaylıkla somut ve görsel sunuşlara dönüştürebilirler. Görsel-Uzamsal zekâyâ sadece sanatçılar sahip değildir. Aynı zamanda, harita okumak, yön ve adres bulmak, bir odayı düzenlemek, bir eşyayı nereye koyduğunu hatırlamak ya da kendini sözel olmayan bir şekilde ifade etmek bu zekâ alanına sahip kişilerin belirgin özellikleridir (Selçuk ve diğerleri 2004).

Bedensel-kinestetik zekâ; Bireyin vücudunu ve hareketlerini kullanım biçimi ile beden dilini kullanma yeteneğini ifade eder. Bedensel-kinestetik zekâyâ sahip bir kişi duygu ve düşüncelerini anlatmak için vücudunu kullanmada yetenekli olup hareketler, jestler ve mimiklerle kendini kolayca ifade edebilir. Beyin ve vücut arasındaki koordinasyon bu kişilerde etkili bir şekilde kullanılır. Dans ve spor gibi beyin ve vücut koordinasyonunun etkili bir şekilde kullanılmasına bağlı olan alanlarda başarılı olur ve yenilikler kazandırır.

Müziksel-Ritmik Zekâ; Bireylerin müziksel olarak düşünmesi, yorumlaması ve iletişimde bulunması bu zekâ türünün en belirgin özelliklerinden biridir. Bu zekâ alanı güçlü olan kişiler nota ve ritimlere karşı özel bir ilgiye sahip olup müziksel algıları gelişmiş kişilerdir. Müziksel algıları ve işitmeleri gelişmiş olduğundan duydukları müzikleri ve ritimleri tekrar edebilme becerilerine sahiptirler.

Sosyal Zekâ; Bu zekâ türü gelişmiş kişilerin iletişim kurma becerileri de gelişmiştir. Duygu ve düşüncelerini iletişim yoluyla başka insanlara iletirken çevresindeki kişilerin duygu, düşünce ve tavırlarını kolayca anlarlar. Sosyal gruplar içinde çalışma ve iletişim becerileri gelişmiş olduğundan genellikle başka insanların ilgilerini ve ihtiyaçlarını iyi bir şekilde anlayabilir ve karşısındakinin moral, mizaç, güdü ve eğilimlerini ayırt edebilirler. Grup içindeki kişilerin yüz ifadeleri, sesleri ve mimikleri onların duyarlılıkları sayesinde kişileri analiz edebilme, yorumlayabilme ve değerlendirebilme kabiliyetlerine sahiptirler (Saban, 2003).

İçsel zekâ; Günlük hayatta en çok kullanılan zekâ alanıdır. Bireylerin kendileri ile ilgili bilgi sahibi olarak sınırlarının farkında olması ve bu bilgilere göre hareket edebilme becerisidir. Aynı zamanda bireyler kendi güçlerinin ve sınırlarının genişliği hakkında gerçekçi bir fikre sahip olmasından kaynaklanan içsel dünyasında amaçlarının, motivasyonlarının, ihtiyaçlarının ve isteklerinin farkındadırlar (Armstrong, 1994).

Doğacı zekâ; Doğadaki tüm canlıların özelliklerini, yaşam koşullarını bilen ve tanıyan kişilerde gelişmiş bir zekâ türüdür. Bu zekâ alanı gelişmiş kişiler canlıların varoluşları hakkında düşünebilme ve çıkarımlar yapabilece becerilerine sahiptirler. Bu kişiler doğada araştırma yapmayı sever ve doğadaki canlıları incelemekten hoşlanırlar, doğa ve insanın birbirine olan etkileriyle yoğun olarak ilgilidirler (Saban, 2003). Aynı zamanda çevrelere karşı ilgili olduklarından doğal kaynakların tüketimine ve sürdürülebilirliğine karşı duyarlıdırlar.

Tüm zekâ alanları sanatsal üretim süreçlerinde etkilidir. Çoklu Zekâ Kuramı, tüm disiplinlerde olduğu gibi sanat eğitiminde de uygun öğrenme ortamları sunduğu için her öğrencinin kolaylıkla öğrenebildiği eğitim ortamları tasarlanmaktadır. Sanat aktiviteleri ve resim yapma çocukların iyi vakit geçirdiği, görsel ve estetik algılarının geliştiği bir süreçtir. Ancak, çocukların bireysel farklılıklarına göre sanatsal aktivitelere yaklaşımları da değişebilmektedir. Bazı çocuklar daha ilgilirken bazılarının daha ilgisiz olduğu görülebilmektedir. Her çocuğun aynı seviyede yetenekli olmayışı, bireysel ve düşünsel farklılıklarının öne çıkışı bu durumu ortaya çıkarmaktadır. Öğrencilerin bu yaklaşımları sanatsal performanslarını doğrudan etkilemektedir. Tüm öğrencilerin aynı yetenek düzeyinde olmadığı açıktır ama her birinin kendine özgü bir algı şekli vardır. Farklı algı şekillerine göre

düzenlenmiş uygun ders ortamlarında kendi yeteneklerini ortaya çıkarabilecekleri ortamlar bulduklarında kendilerini daha iyi ifade edebileceklerdir. Ayaydın ve Özsoy (2011) 'in aktardığına göre; Gardner, araştırmalarına dayanarak sanatsal öğrenmenin tamamen bilişsel aktivitelerden oluştuğunu ileri sürmüştür. Sanat eğitiminde yeni olan bu yaklaşımla sanatın sadece yetenekle ilgili bir alan olmadığını, aynı zamanda zihnin farklı boyutlarını kullanan bir alan olarak da öne çıktığı vurgulanmıştır.

Gardner'ın çoklu zekâ kuramının sanat eğitime olan etkileri öğrencilerin görsel sanatlar dersine bakış açılarını değiştirecek kadar önemli olabilir. Farklı zekâ türlerine sahip olan öğrencilerin güçlü ve zayıf yönleri öğrenme şekillerini belirleyebilmektedir. Dilsel, matematiksel, mekânsal, kinestetik, bedensel gibi farklı zekâ türlerine sahip öğrencilerin resim ve üç boyutlu çalışmalar yaparken uygun eğitim süreçlerinde ve etkili yöntemlerle kendilerini daha iyi ifade edebilecekleri düşünülmektedir. Çoklu zekâ kuramıyla yapılandırılmış bir görsel sanatlar dersinde öğrenciler farklılıklarına uygun bir eğitim süreci içerisinde derse karşı daha olumlu yaklaşımlar geliştirebilirler.

Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı; Görsel Sanatlar dersinde çoklu Zekâ Kuramına dayalı öğretimin derse karşı tutuma etkilerini ortaya çıkarmaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara cevaplar aranmıştır.

Ortaokul sekizinci sınıf Görsel Sanatlar dersindeki “görsel sanatlar kültürü öğrenme alanının minyatür etkinliği” nin işlenmesinde, çoklu zekâ kuramı öğretiminin uygulandığı deney grubu ile görsel sanatlar dersi öğretim programına göre etkinliklerin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin;

1. Görsel Sanatlar Dersine karşı ön tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Görsel Sanatlar Dersine karşı son tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Görsel Sanatlar Dersine karşı ön tutumları ile son tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma modeli

Ortaokul 8. Sınıf görsel sanatlar dersinde çoklu zekâ kuramına dayalı öğretimin derse karşı tutuma etkisini belirlemek amacıyla yapılan araştırmada deneysel desen kullanılmıştır. Bu desende yansız atama yoluyla oluşturulmuş bir deney bir kontrol grubu olarak iki grup oluşturularak deney öncesinde ve deney sonrasında iki grup için de ölçümler yapılır (Karasar, 2002).

Deney grubunda Çoklu Zekâ Kuramına dayalı olarak düzenlenmiş etkinlikler, kontrol grubunda ise görsel sanatlar dersi öğretim programına göre bir uygulama yapılmıştır. Deney ve kontrol gruplarına görsel sanatlar dersinde öğretilen konulara başlamadan önce görsel sanatlar dersine karşı tutumlarını ölçmek için tutum ölçeği uygulaması yapılmıştır. Deney grubuna haftada iki ders saati (40+40 dakika) olmak üzere 3 hafta boyunca Çoklu Zekâ Kuramına dayalı etkinlik ile ders işlenmiştir. Aynı sürede kontrol grubuna da iki ders saati (40+40 dakika) olmak üzere 3 hafta boyunca görsel sanatlar dersi öğretim programına göre ders işlenmiştir. Ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerin öğrendikleri bilgilerin tutuma olan etkisini tespit etmek amacıyla tekrar tutum ölçeği uygulanmıştır.

Çalışma grubu

2012-2013 eğitim-öğretim yılında Iğdır ili Atatürk Ortaokulu 8. sınıf A/B şubelerinde öğrenim gören öğrenciler araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Deney ve kontrol grupları yansız atama yoluyla seçilmiştir. Buna göre 8/A kontrol, 8/B ise deney grubu olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 32'si (% 50,79) deney grubu, 31'i (% 49,20) kontrol grubu öğrencileri oluşturmaktadır. Deney grubunda öğrencilerin 16'sı (% 50) kız, 16'sı (% 50) erkek; kontrol grubunda ise 15'i (% 48,38) kız, 16'sı (% 51,62) erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Veri toplama araçları

Veriler Çoklu Zekâ Envanteri ve tutum ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Çoklu zekâ envanteri: Araştırmada Gardner'ın Çoklu Zekâ Kuramına dayalı olarak yaptığı araştırmasından uyarlanmış ve Harms tarafından doğa zekâsını da kapsamı açısından yeniden geliştirilen çoklu zekâ envanteri kullanılmıştır. Oral (2000)'in Türkçeye çevirdiği envanter, Kanat (2008) tarafından da ortaokul seviyesine uyarlanmıştır. Envanter, her zekâ alanı için 10 madde toplam 80 madde olarak düzenlenmiştir. Her maddeye verilen cevaplara 1 ile 5 arasında değer verilmiştir. Dolayısıyla katılımcılar her zekâ alanı için en yüksek 50 puan alabilirler. Envanterin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,834 dür.

Tutum ölçeği: Ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin Görsel Sanatlar dersine yönelik tutumlarını belirleyebilmek amacıyla Alakuş (2002)'nin geliştirdiği Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Tutum ölçeğinin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,89'dür. Ölçeğin araştırmada kullanılması için yeterli güvenilirlik ve geçerliğe sahip olduğu görülmüştür.

DeneySEL Süreç

Tanışma ve Hazırlık Haftası; Deney grubundaki öğrencilerle tanışılarak öğrencilere yapılacak çalışmanın konusu, amacı ve tekniği hakkında bilgi verildi. Öğrencilerden gelen sorular cevaplandı. Çoklu zekâ envanteri, ve öğrenci tanıma fişi uygulandı. Gelecek derste yapılacak çalışma ile ilgili bilgi verilerek ön hazırlık için öğrencilerden minyatür konusunu araştırmaları istenip ders bitirildi.

Birinci Hafta; Çoklu zekâ envanterinden elde edilen sonuçlarla tespit edilen zekâ alanlarına göre öğrenciler gruplara ayrıldı. Zekâ alanlarına göre öğrencilere çalışmalar dağıtıldı. Yapılacak çalışmaların planları çıkarıldı. Buna göre:

Sözel zekâ: Sözel zekânın geliştirilmesine yönelik bu zekâ alanına sahip öğrenciler kendilerine verilen minyatür örneğinde geçen olay ile ilgili öykü yazmaları istenildi.

Matematiksel-mantıksal zekâ: Matematiksel zekâ alanına sahip öğrenciler kendilerine verilen minyatür örneğinde geometrik formların kullanılıp, kullanılmadığı, simetrisinin ne olduğu soruldu. Örnekler üzerinde simetrisinin kullanılıp kullanılmadığı nasıl kullanıldığı soruldu. Yapılacak çalışmanın tekniği izah edildi. Öğrencilerin tümünden gelimci düşünme biçimi işe koşularak minyatür sanatı ile günümüz resim sanatını karşılaştırmaları istenildi.

Görsel-uzamsal zekâ: Öğrencilere gösterilen minyatür örnekler üzerinde aşağıdaki sorularla dersin işlenmesine karar verildi.

- İncelediğiniz eser, hangi sanat formudur? (resim, heykel, seramik)
- Bu resimde neler görüyorsunuz?
- Resimde neler oluyor?
- Bu resmin üzerinde nasıl bir doku vardır?
- Renkler nasıl düzenlenmiş?
- Açık renkler mi çoğunlukta kullanılmış?
- Hangi çizgileri görüyorsunuz?
- Bazı nesnelere arkada, bazıları önde mi durmaktalar?
- Açık, koyu var mı?
- Birbirini tekrar eden şekiller var mı?
- Resimde gördüğün şeyler (insanlar, nesnelere) orijinal büyüklüğünde mi?
- İlk baktığında en çok ne dikkatini çekti?
- Sanatçı bu resmi hangi tekniklerle yapmış olabilir?
- Sence bu resim ne anlatıyor?
- Buradaki renkler sana ne hissettiriyor?
- Dokunsan ne hissedersin?
- Nasıl bir ses duyuyorsun?
- Sizce bu resim neden güzel?

Bedensel-kinestetik zekâ: Sözel zekâ alanına sahip öğrencilerin örnek minyatürde geçen olay ile ilgili yazdıkları öyküyü canlandırmaları istenildi. İlerleyen derslerde yapılan canlandırmalar videoya alındı.

Müziksel ve ritmik zekâ: Öğrenciler kendilerine verilen örnek minyatür çalışmasıyla ilgili şarkı sözü yazmaları istenildi.

Sosyal zekâ: Uygulama çalışmasında grup çalışması yaparak öğrencilerin bir birleriyle etkileşim kurmaları sağlamak amacıyla; vızıltı grupları (vızıltı 66) 6 öğrenci örnek minyatür üzerinde 6 dakika tartışır.

İçsel zekâ: Görsel sanatlar dersinde işlenen konuya ilişkin günlük tutmaları istenildi.

Doğacı zekâ: Öğrenciler kendilerine verilen örnek minyatürde hangi objelerin kullanıldığı sorularak bunları yazmaları istenildi.

İkinci Hafta; Zekâ alanlarına göre oluşturulan gruplarla önceden araştırmacı tarafından hazırlanan slayt gösterisi izletildi. Sözel zekânın geliştirilmesine yönelik bu zekâ alanına sahip öğrenciler kendilerine verilen minyatür örneğinde geçen olay ile ilgili yazdıkları öyküyü sınıfa sundular. Sunum videoya kaydedildi. Müziksel ve ritmik zekâ alanına sahip öğrenciler kendilerine verilen örnek minyatür çalışmasıyla ilgili hazırladıkları şarkı sözünü sınıfa sundular. Sunum videoya kaydedildi.

Üçüncü Hafta; Öğrencilerin başarılarını ölçmek için araştırmacı tarafından hazırlanan başarı testi uygulandı.

Ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerin öğrendikleri bilgilerin kalıcılığını tespit etmek amacıyla başarı testi uygulamasından üç hafta (yirmi bir) gün sonra kalıcılık testi uygulanmıştır.

Veri analizi

Verilerin istatistiksel analizleri SPSS 17 paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ön ve son tutum

ölçek verilerinin karşılaştırılmasında t testi yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Deney ve kontrol gruplarının ön tutumları

Görsel sanatlar dersinde “minyatür” etkinliğinin işlenmesinde, çoklu zekâ kuramına dayalı öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu ile görsel sanatlar dersi öğretim programına göre etkinliklerin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine karşı ön tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla t testi uygulanmıştır. Bu test sonucuna göre elde edilen veriler Tablo 1’ de gösterilmiştir.

Tablo 1: Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Tutumlarına İlişkin t-Testi Sonuçları

GRUPLAR	N	$\bar{X}$	S.	Sd.	t
Deney	32	3.53	.64	.11	.56
Kontrol	31	3.44	.71	.12	

p>0.05

Tablo 1’e göre deney grubu öğrencilerinin ön tutum ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması $\bar{x} = 3.53$ kontrol grubu öğrencilerin ortalaması $\bar{x} = 3.44$ olduğu anlaşılmaktadır. Deney grubu ile kontrol grubu arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (t=.56; P>0.05). Her iki grubun da görsel sanatlar dersine karşı tutumları oldukça düşüktür. Çoklu Zekâ Kuramı öğretiminde uygulanacağı deney grubu ile görsel sanatlar dersi öğretim programına göre etkinliklerin uygulanacağı kontrol grubundaki öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine karşı ön tutumlarının birbirine yakın olduğu görülmüştür.

Deney ve kontrol gruplarının son tutumları

Görsel Sanatlar dersinde “minyatür” etkinliği işlenmesinde çoklu zekâ kuramına dayalı öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu ile görsel sanatlar dersi öğretim programına göre etkinliklerin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine karşı uygulama sonrası son tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla t testi uygulanmıştır. Bu test sonucuna göre elde edilen veriler Tablo 2’ de verilmiştir.

Tablo 2:Deney ve Kontrol Gruplarının Son Tutumlarına İlişkin t-Testi Sonuçları

GRUPLAR	N	$\bar{X}$	S.	Sd.	t
Deney	32	4.15	.55	.09	4.42
Kontrol	31	3.51	.59	.10	

p<0.05

Tablo 2’deki verilere göre deney grubu öğrencilerinin son tutum ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması $\bar{x} = 4.15$, kontrol gurubu öğrencilerin ortalamasının ise $\bar{x} = 3.51$ olduğu anlaşılmaktadır. Deney grubu ve kontrol grubu arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir (t= 4.42; P<0.05).

Elde edilen verilere göre, Çoklu Zekâ Kuramına dayalı olarak yürütülen öğretimin öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde değiştirdiği söylenebilir.

Vural (2005) yaptığı araştırma da benzer sonuçlara ulaşmıştır. Araştırmasında çocukların üstün ve yaratıcı taraflarının çoklu zekâ yöntemiyle farkına varıp güçlendirebildiklerini ve diğer zekâ alanlarını da keşfederek geliştirme şansına kavuşabildiklerini belirtmiştir. Bu şekilde çok yönlü olarak eğitilen çocukların kendilerine daha güvenli bireyler olarak yetiştiklerini, okul ve yeni bilgiler öğrenmeye karşı daha olumlu bir tutum ve davranış geliştirdiklerini ve daha başarılı bireyler ve öğrenciler olduklarını da belirtmiştir.

Daha önce konuyla ilgili yapılan benzer çalışmalara baktığımızda Kaya (2002), Çoklu Zekâ Kuramına dayalı öğretim şeklinin öğrencilerin fen dersine karşı tutumları ile bilim ve bilimi öğrenme şekillerini algılamalarında olumlu yönde bir fark oluşturduğu sonucuna varmıştır. Karakoç (2006) çalışmasında öğrencilerin tutum puanları arasında uygulama öncesinde deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin sosyal bilgiler dersine olan tutumlarında anlamlı bir fark yokken uygulama sonrasında deney grubundaki öğrencilerin sosyal bilgiler dersine olan tutumları arasında kontrol grubu öğrencilerine nazaran anlamlı bir fark ortaya çıkarmıştır. Bu çalışmada elde edilen bulgular da Karakoç’un çalışmasıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular çoklu zekâ kuramına dayalı öğretimin öğrencilerin derse karşı tutumlarını olumlu etkilediğini belirten benzer çalışmalarla paralellik göstermektedir.

Deney ve kontrol grupların ön tutum ve son tutumlarının karşılaştırılması

Görsel Sanatlar dersinde “minyatür” etkinliği işlenmesinde çoklu zekâ kuramına dayalı öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu ile görsel sanatlar dersi öğretim programına göre etkinliklerin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine karşı ön tutumları ile son tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirleyebilmek için t testi uygulanmıştır. Bu test sonucuna göre elde edilen veriler Tablo 3’ de verilmiştir.

Tablo: 3 *Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Tutum ve Son Tutum Sonuçlarının Karşılaştırılması*

GRUPLAR	N	$\bar{X}$	S.	Sd.	t
Deney Grubu Ön Tutum	32	3.53	.64	.11	.56
Kontrol Grubu Ön Tutum	31	3.44	.71	.12	
Deney Grubu Son Tutum	32	4.15	.55	.09	4.42
Kontrol Grubu Son Tutum	31	3.51	.59	.10	

Tablo 3’deki verilere göre deney grubunun ön tutum ve son tutumları incelendiğinde, derse karşı tutumun 3.53’den 4.15’e çıktığı görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı olup çoklu zekâ yöntemine dayalı öğretimin öğrencilerin derse karşı tutumlarını arttırdığı görülmüştür. Kontrol grubunun ön ve son tutum sonuçları incelendiğinde derse karşı tutumun 3.44’den 3.51’e çıktığı görülmüştür. İki puan arasında bir fark gözlenmekle birlikte bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. Deney grubunun ön ve son tutumları arasındaki artış kontrol grubunun ön ve son tutumları arasındaki artışa göre anlamlı bulunmuştur. Uygulama öncesinde (t=.56) iken uygulama sonrasında (t=4.42) ‘ye yükselerek deney ve kontrol grupları arasındaki tutum farkının deney grubu lehine geliştiğini göstermiştir.

Elde edilen veriler yapılan başka araştırmalarla benzer sonuçlara ulaşmıştır. Ayaydın ve Özsoy (2011)’un İlköğretim 6.sınıf görsel sanatlar dersinde Çoklu Zekâ Kuramına dayalı bir yöntem kullanarak renkli çalışmalar konusunda yürüttükleri çalışmada da deney grubu öğrencilerinin derse karşı tutumlarında anlamlı bir artış sağlandığı görülmüştür. Bir başka araştırmada Şengül ve Öz (2008) de çoklu zekâ kuramına dayalı bir yöntemle yürütülen İlköğretim 6.sınıf matematik dersinde deney grubu lehine derse karşı tutumda olumlu fark oluşturduğunu belirtmişlerdir. Çoklu Zekâ Kuramına dayalı bir öğretimle derse karşı tutumun araştırıldığı Saydam (2005) in çalışmasında da öğrencilerin derse karşı tutumlarında deney grubu lehine bir artış olduğu görülmektedir. Kaçar (2004), Çoklu Zekâ Kuramına uygun hazırlanmış planlarla ders işlenirken tüm zekâ tiplerine hitap eden etkinlikler yapıldığı için sınıftaki öğrencilerin derse katılımlarında artışını aktarmıştır.

Araştırma kapsamında elde edilen verilere göre çoklu zekâ yöntemine dayalı yürütülen minyatür konusundaki öğretimin, görsel sanatlar öğretim programına göre yürütülen minyatür konusundaki öğretimden daha anlamlı bir şekilde görsel sanatlar dersine karşı tutumu yükselttiği anlaşılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Bu araştırmada Ortaokul sekizinci sınıf Görsel Sanatlar dersinde görsel sanatlar kültürü öğrenme alanının “minyatür” etkinliği işlenmesinde Çoklu Zekâ Kuramı öğretiminin uygulandığı deney grubu ile görsel sanatlar dersi öğretim programına göre etkinliklerin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin tutumları arasında fark olup olmadığı araştırılmıştır. Bu amaçla elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki sonuçlar sıralanmıştır. Görsel sanatlar dersinde “minyatür” etkinliği işlenmesinde Çoklu Zekâ Kuramına dayalı öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu ile görsel sanatlar dersi öğretim programına göre etkinliklerin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin;

1. Görsel Sanatlar Dersine karşı ön tutumları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
2. Görsel Sanatlar Dersine karşı son tutumları arasındaki farkın deney grubu lehine olumlu yönde değişiklik gösterdiği görülmüştür.
3. Görsel Sanatlar Dersine karşı ön ve son tutum puanları arasındaki fark karşılaştırıldığında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık çıkmıştır.

Bu verilere göre çoklu zekâ yöntemine dayalı yürütülen minyatür konusundaki öğretimin, görsel sanatlar öğretim programına göre yürütülen minyatür konusundaki öğretimden daha anlamlı bir şekilde görsel sanatlar dersine karşı tutumu yükselttiği görülmüştür.

Öneriler

- Çoklu Zekâ Kuramına Dayalı daha uzun süreli ve daha geniş bir çalışma grubuna sahip araştırmalar yapılmalıdır.
- Öğretmenler dersi planlama ve uygulamada tek bir öğretim yöntem ve tekniğini kullanarak değil, farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanılarak tüm öğrencilere ulaşmaya çalışmalıdır. Her öğrencinin ilgileri, öğrenme stilleri, yetenekleri birbirinden farklıdır. Öğretmenler dersi planlamada bunları göz önünde bulundurmalıdır.
- Öğrencilerin farklılıklarını avantaja dönüştürecek olan çoklu zekâ kuramına dayalı öğretim yöntemleri geliştirilmeli ve görsel sanatlar eğitiminde kullanılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. (1998). *Etkili Öğrenme ve Öğretme*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- ALAKUŞ, A. O. (2002). *İlköğretim Okulları 6. Sınıf Resim-İş Dersi Öğretim Programındaki Grafik Tasarımı Konularının Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemiyle ve Bu Yönteme Uygun Düzenlenmiş Bir Ortamda Uygulanması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Armstrong, T. (1994). *Multiple Intelligences In The Classroom*. Alexandria: ASCD Virginia.
- Ayaydm, A. & Özsoy, V. (2011). Çoklu Zekâ Kuramına Dayalı Öğretimin İlköğretim 6. Sınıf Resim-İş Dersinde Öğrenci Tutumuna Etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Yaz 2011, 9(3), 497-518
- Belanca, L. Chapman, C. & Swartz, E. (1997). *Multiple assessments for multiple intelligences*. USA: IRI/SkyLight Trainingand Publishing.
- Gardner, H. (1983). *Frames of Mind, The Theory of Multiple Intelligences (Second Edition)*. London: Harper Collins Publishers.
- Kaçar, F. (2004). *II. Kademe Sınıflarında Çoklu Zekâ Kuramıyla Hazırlanan Ders Planlarının Matematik Başarısına Etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kanat, S. (2008). *Görsel Sanatlar Dersinde Çoklu Zekâ Kuramına Dayalı Öğretim Yönteminin 7. Sınıf Öğrencilerinin Erişimine ve Öğrendikleri Bilgilerin Kalıcılığına Etkisi (Malatya İli Fatih İlköğretim Okulu)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Karakoç, İ. (2006). *İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularının Öğretiminde Çoklu Zekâ Uygulamalarının Akademik Başarı ve Tutuma Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, O. N. (2002). *İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Atom ve Atomik Yapı Konusundaki Başarılarına, Öğrendikleri Bilgilerin Kalıcılığına, Tutum ve Algılamalarına Çoklu Zekâ Kuramının Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Saban, A. (2003). *Çoklu Zekâ Teorisi ve Eğitim*. (3. Baskı). Ankara : Nobel Yayın Dağıtım.
- Saydam, E.(2005). *Çoklu Zekâ Kuramına Göre Hazırlanmış Öğrenme Ortamlarının 6. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Başarılarına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Selçuk, Z. Kayılı, & Okut, L. (2004). *Çoklu Zekâ Uygulamaları*. (4. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Şengül, S. & Öz, C. (2008). İlköğretim 6. Sınıf Kesirler Ünitesinde Çoklu Zekâ Kuramına Uygun Öğretimin Öğrenci Tutumuna Etkisi. *İlköğretim Online*, 7(3), 800-813, 2008. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Vural, B. (2005). *Öğrenci Merkezli Eğitim ve Çoklu Zekâ*. (3. Baskı). İstanbul: Hayat Yayıncılık.

EXTENDED SUMMARY

Introduction

Dealing with art and a style of self-expression through art starts very beginning of childhood. Painting which is one of the most popular spending time activities of children in preschool period continues during the art education period. Eraslan Taspınar and Pazarlıoğlu Bingöl (2014), students use many skills "like analyzing the facts, producing and editing ideas, defending the ideas, making comparisons, making inferences, editing, organizing, assertion evaluation and problem solving" while painting and doing three-dimensional studies. Art education is very important of gaining these skills and should be included in the educational process from an early age. Visual arts course is a course that children have a good time and develops of their visual and aesthetic perception. However, some children may have different approaches to visual arts because of their individual differences like capability, cognitive and intellectual differences. To categorize of children as talent or untalented negatively effects their art production process and ties with art. All students haven't same talents, but they all have their own talents. They all can be brought out their own talents by appropriated teaching methods.

Individual differences and different learning approaches force to develop new teaching techniques, strategies and methods. Multiple Intelligences Theory was developed by Gardner as a method of focusing on different ways of learning that originated from individual differences and also making out of personal potential. Gardner's multiple intelligences theory has an importance that effects students' perspective positively to visual arts course. The strengths and blind side of students that have different types of intelligences can specify their learning styles. While painting or doing three-dimensional studies, students with different types of intelligence such as linguistic, mathematical, spatial, kinesthetic and physical can better express themselves through appropriated teaching methods and processes. Students can positively approach to multiple intelligences theory based visual art courses which suitable for their differences.

Purpose

Aim of the study was to determine effects of multiple intelligence theory based teaching method on students' attitudes to visual art courses. For this purpose, It was searched to generate answer of below questions for the data obtained from two groups which are the experiment group student got visual art educations using multiple intelligence theory teaching method and the control group students got an ordinary program for visual art class of 8th grade secondary school students;

1. Whether any significant difference of pre-attitudes to visual art courses?
2. Whether any significant difference of post-attitudes to visual art courses?
3. Whether any significant difference between of pre-attitudes and post-attitudes to visual art courses?

Method

The research was designed through experimental method with 63 students which 2012-2013 academic years' 8th grade students of Iğdır Atatürk Secondary School. The groups were generated as 32 students for experimental group and 31 students for control group. While the experiment group student got visual art educations using multiple intelligence theory teaching method, the control group students got an ordinary program for visual art class. The attitude scale technique was used to determine the students' attitudes towards the visual arts course to the both groups before the courses very beginning. The experiments took three weeks which 2 classes (40 minutes + 40 minutes) of per week. The attitude scale technique was also used to determine the students' attitudes towards the visual arts course to the both groups after end of the whole courses.

Data were collected using attitude scale technique developed by Alakuş (2002) and Cronbach Alpha was 0.89. The obtained data were analyzed by t-test in SPSS 17 package program. The results of analyzes can be summarized as below;

Findings

1. The experiential group students' average scores of the pre-attitudes was $\bar{x} = 3.53$, meanwhile, the control group students' average scores of the pre-attitudes was $\bar{x} = 3.44$. There was no statistically significant difference between experiential and control groups ($t = .56$; $P > 0.05$).

2. The experiential group students' average scores of the post-attitudes was $\bar{x} = 4.15$, meanwhile, the control group students' average scores of the post-attitudes was $\bar{x} = 3.51$. There was statistically significant difference between experiential and control groups ($t = 4.42$; $P > 0.05$).

3. The difference between of pre-attitudes and post-attitudes to visual art courses in experiment group students that got visual art educations using multiple intelligence theory teaching method was increased from 3.53 to 4.15. Multiple intelligence theory based teaching method induced the students' attitudes to class, and these increases were calculated statistically meaningful. The control group also showed some difference (from 3.44 to 3.51) but it was not statistically significant. Compare to control group, increasing of experimental group student's attitude from pre-attitudes to post-attitudes was significantly different. The calculated t values changed before ($t = .56$) to after exercise ($t = 4.42$) in favor of experimental group.

Conclusions

When compare experimental and control group results;

There is no any significant difference of pre-attitudes to visual art courses

There is a significant difference of post-attitudes to visual art courses in favor of experimental group.

There is a significant difference between of pre-attitudes and post-attitudes to visual art courses in favor of experimental group.

It is very clear that multiple intelligence theory based teaching method increases the students' attitudes to class, and this method can be recommended to visual art courses by considering the research's results.